

hooaja peatoetaja



Eesti Kontserdi  
suurtoetaja

!!! Eesti Kontsert

MUUSIKA ÆESTIMAAL



# Lauri Väinmaa

klaver

K 1. oktoober 2014 kell 18 Kuusalu kunstide kool



**Robert Schumann** (1810–1856) / **Ferenc Liszt** (1811–1886)

“Pühendus” / “Widmung” (laulutsüklist “Mürdid” / “Myrthen” *op.* 25/1)  
klaverile S 566 (u 1846–1848)

**Robert Schumann** (1810–1856)

“Lastestseenid” (“Kinderszenen”) *op.* 15 (1838)

1. “Kaugetest maadest ja inimestest” / “Von fremden Ländern und Menschen”
2. “Kummaline jutustus” / “Kuriose Geschichte”
3. “Pimesikumäng” / “Hasche-Mann”
4. “Paluv laps” / “Bittendes Kind”
5. “Küllalt õnne” / “Glückes genug”
6. “Tähtis sündmus” / “Wichtige Begebenheit”
7. “Unistus” / “Träumerei”

**Frédéric Chopin** (1810–1849)

Nokturn As-duur *op.* 32 nr 2 (1836–37)

Nokturn c-moll *op.* 48 nr 1 (1841)

**Mari Vihmand** (\*1967)

“Water tree” (2014, esiettekanne)

**Ferenc Liszt** (1811–1886)

“Rännuaastad. Teine aasta: Itaalia” (“Années de pèlerinage. Deuxième année: Italie”) S 161 (1839–49)

“Petrarca sonett nr 104”

## **Robert Schumann**

“Fantaasiapalad” (“Fantasiestücke”) *op.* 12 (1837)

3. “Miks?” / “Warum?”

5. “Öösel” / “In der Nacht”

## **Ferenc Liszt**

“Armuunelmad”, nokturn nr 3 (1850)

Romantismiaja kunstniku olemus leidis täiusliku väljenduse **Robert Schumannis**, kelle elu oli täis loominguulist põlemist, tegevusentusiasmi ja vaimustuspuhanguid. Spontaanne, elava kujutlusvõimega ja ülitundliku natuuriga, pühendus ta kirglikult oma kahele meelisalale – muusikale ja kirjandusele. Schumanni heliteosed kannavad suurt individuaalsuse pitsert, hämmastades kaasaegseid oma uudsusega. Aukohal on tema loomingus klaveripalad, kirjutatud pillile, mida ta suurepäraselt valdas, mille kõrvale tõusevad samaväärsetena helilooja tundeküllased vokaalminiatuurid. Paljud Schumanni teosed ammutasid inspiratsiooni armastusest tema klaveriõpetaja tütre Clara Wiecki vastu, kellest sai kõigi takistuste kiuste lõpuks tema seaduslik abikaasa.

Oma pulmapäeva hommikul 12. septembril 1840 andis helilooja Clarale üle pulmakingi – 26 laulust koosneva laulutsükli **“Mürdid” op. 25** (teatavasti on mürdid lilled, mida saksa traditsioonis seostatakse pulmadega). Tsükli esimene laul on “Pühendus” (“Widmung”) Friedrich Rückerti sõnadele, mis oli mõeldud asendama kingi sõnalist pühendust.

**Ferenc Liszti** klaveriseade Schumanni laulust “Pühendus” (S 566) valmis 1848. aastal.

Kõikide instrumentide seast oli klaver Schumannile kõige lähedasem, paraku katkes tema enda pianistlik karjäär käevigastuse tõttu. Tema klaveriloomingut iseloomustab muusikalise materjali arendamine variatsiooniliselt, programmilisus ja tihe side romantilise kirjandusega.

**“Lastestseenid” (“Kinderszenen”)** on kirjutatud 1838. aastal. Teose sünnilugu kajastub Robert Schumanni kirjades oma kihlatule Clara Wieckile, kes viibis parasjagu kontserdireisil Viinis. “Sa ütlesid, et mõnikord näin ma sulle lapsena, niisiis kirjutasin need 30 naljakat väikest pala,” kirjutab helilooja. Neist valis ta välja 13 miniatuuri ja koondas tsükklisse pealkirjaga “Lastestseenid”. Need on justkui täiskasvanu nostalgilised meenutused lapsepõlvest. Lapse maailm avaneb läbi muusiku ja poeedi silmade: laps mängib, kuulab muinaslugusid, rändab oma kujutlustes kaugetele maadele ning uinub lõpuks magama. Vaatamata palade näilisele lihtsusele ei kuulu need ometi laste repertuaari, eeldades esitajalt arenenud pianismi ja tundlikku kõlameelt.

19. sajandi Euroopa oli rikas virtuoosidest, kes hämmastasid kuulajaid peadpööritava tehnikaga, ent jätsid tahaplaanile sisulised taotlused. **Frédéric Chopin** ja **Ferenc Liszt** kuulusid aga nende hulka, kelle juures olid tasakaalustatud nii tehniline meisterlikkus kui ka sisuline sügavus. Kui Ferenc Liszt kuulis esmakordselt endast poolteist aastat vanema Frédéric Chopini mängu, oli see talle samasuguseks elamuseks kui kontsert, mil ta oli kuulnud esinemas viiulikunstnik Paganinit.

Chopini looming on pühendatud peaaegu tervenisti klaverile, alates kontsertidest orkestriga ja lõpetades lühikeste miniatuuriga. Peale klaveriteoste on ta loonud umbes 20 soololaulu, ühe klaveritrio ja mõned teosed tšellole.

**Nokturne** on Chopin kirjutanud paarkümmend. Selle žanri rajajaks peetakse inglise heliloojat John Fieldi (1782–1837). Kui Chopini varasemates nokturnides võib täheldada Fieldi mõjutusi, siis hilisemad ületavad kaugelt oma eelkäija saavutused. Tema nokturnide stiilile on iseloomulik faktuuri sagedane muutumine, tujukas rütmika, polümeloodialised põimumised, registrite vastandamised ja peened harmoonianüansid. Poola muusikateadlane, dirigent ja helilooja Zdzisław Jachimecki (1882–1953) on võrrelnud Fieldi ja Chopini kahe matemaatikuga, kellest esimene mõistab opereerida ainult täisarvudega, teine aga ka murdudega.

**Mari Vihmand** lõpetas 1990. aastal prof Eino Tambergi õpilasena Tallinna konservatooriumi ning 1997. aastal Eesti Muusikaakadeemia magistrantuuri prof Lepo Sumera juhendamisel. Aastail 1995–1997 õppis ta Prantsusmaal, Lyoni konservatooriumis Gilbert Amy ja Philippe Manoury juures. Alates 1997. aastast elab ja töötab ta Stuttgardi lähedal asuvas Saksa väikelinnas Bad Urachis.

Tema muusikas ühinevad romantiline kujutlusvõime ja ratsionaalne vormikujundus. Paljud Vihmandi teosed on inspireeritud luulest ja kirjandusest. Helilooja viimaste aastate muusika rikkalik kõlapalet on saavutanud neoekspressionistliku väljendusrikkuse. 2008. aastal etendus Rahvusooperis Estonia Mari Vihmandi ooper “Armastuse valem”. 2010. aastal valmis Bad Urachis korraldatava festivali Herbstliche Musiktage tellimusel ulatuslik vokaalsümfooniline teos “Unterwegs” lõuna-saksa luuletajate tekstidele.

## “Water tree” (2014)

2006, San Antonio, Texas: Vaatamata väga kuivale suvele voolab Lucille Pope'i aias tammepuust juba kolm kuud järjest välja tervendav vesi. Ei bio-ega geoloogid oska sellele erakordsele nähtusele seletust anda. Ei minagi oska seletust anda, miks mind see sõnum, mille juhuslikult paari kuu eest internetis avastasin, liigutas. Pole mul ju võimalik teada saada, kas ta üldse tõele vastab ja palju inimesi see vesi tervendanud on. Aga paljas ettekujutus, et midagi niisugust juhtuda võib, on lohutav. (Mari Vihmand)

**Ferenc Liszt** on läinud muusikalukku kui legendaarne klaverivirtuoos, helilooja ning armastatud õpetaja. Mitme aastakümne vältel haaras tema kontserditegevus peaaegu kogu Euroopat, 1842. aastal ka Eestit. Oma interpretatsioonilise tegevuse ja klaveriloominguga üldistas Liszt eelkäijate ja kaasaegsete saavutused, viies kõrgpunkti kogu romantismiajastu pianismi.

Võimsa loomingu impulsi andis Lisztile 1830. aastatel teisel poolel toimunud reis Šveitsi ja Itaaliasse koos oma armastatu, krahvinna Marie d'Agoult'ga. Helilooja koondas saadud reisimuljed ulatusliku klaveritrioloogia “Rännuaastad” (“**Années de Pèlerinage**”) kahte esimesse vihikusse, milles ta on püüdnud jäädvustada kõike seda, mis teda neil rännakutel oli köitnud. Kui esimeses vihikus (“Šveits”) on valdavad looduspildid, siis teise (“Itaalia”) on kogutud kunstimuljed ajendatuna Rodini skulptuurist, Raffaeli maalist ja Petrarca sonettidest. Tsükli kolmas vihik pärineb helilooja hilisest loomingu perioodist. “Rännuaastate” triloogiat võib pidada omamoodi Liszti autoportreek, mis peegeldab tema heliloojaisiksuse erinevaid tahke ja arenguteed.

**Schumanni** paelus kogu elu romantiline kirjandus, mis sai inspiratsiooniallikaks mitmetele tema teostele, sealhulgas kaheksast palast koosnevale tsüklile “Fantaasiapalad” (“**Fantasiestücke**”) *op. 12*. Helilooja võttis teose pealkirja oma lemmikkirjaniku Ernst Theodor Amadeus Hoffmanni (1776–1822) novellikogust “Fantaasiapalu Callot’ laadis” ajendatuna. Klaveritsükkel valmis 1837. aasta kevadsuvel, veidi enne seda, kui Schumann kihlus oma elu armastuse – Clara Wieckiga. Teose

pühendus kuulub siiski ühele teisele tütarlapsel, inglise pianist Anna Robena Laidlaw'le (1819–1901), kes oma Euroopa-turnee raames esines 1837. aasta juunis Gewandhausi kontserdimajas ning veetis aega Robert Schumanniga.

“Fantaasiapalades” kehastub helilooja isiksuse kaks poolust – Eusebius ja Florestan, nagu Schumann neid nimetas. Esimene on malbe ja unistav romantik, kes vaatab maailmale poeetiliste kõrguste pilvedelt, vastandiks Florestan, keevaline mässaja ning maailmaparandaja.

*Evelin Kõrvits*

**Lauri Väinmaa** on kõrgelt hinnatud nii pianisti, pedagoogi kui ka muusikaelu korraldajana. Tema repertuaari kuulub peaaegu kogu Beethoveni klaverilooming, ta on esitanud kontserditsüklitena helilooja 32 sonaati ja 5 klaverikontserti. Väinmaa on silmapaistev nüüdismuusika esitaja: tema repertuaaris on kogu Uus-Viini koolkonna, Alfred Schnittke ning Arvo Pärdi klaverilooming, ta on Ligeti etüüdide ja Boulezi 2. klaverisonaadi esmaesitaja Eestis. Ta on olnud eesti heliloojate Eino Tambergi, Jaan Räätsa, Toivo Tulevi, Urmas Sisaski, Peeter Vähi ja Ülo Kriguli teoste esmaesitaja.

Lauri Väinmaa on plaadistanud 4 CDd firmale Warner Brothers, kus kõlavad Tubina, Sumera ja Lemba klaverikontserdid koostöös ERSOga ning eesti heliloojate looming sooloklaverile. Ta on salvestanud nii sooloteoseid kui ka kammermuusikat ka teistele firmadele ning mitmetele raadiojaamadele, mille hulgas võiks esile tõsta Pärdi kogutud klaveriteoste salvestust BBC-le.

Väinmaa on esinenud Suurbritannias, Jaapanis, Saksamaal, Hollandis, Rootsis, Soomes ja mujal. Ta on teinud koostööd Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri, Hollandi, Läti ja Soome raadiote sümfooniaorkestrite ja teiste orkestritega. Koostööpartnerite hulgas on dirigendid Eri Klas, Arvo Volmer, Andrei Boreiko, Nikolai Aleksejev. Alates 2001. aastast mängib Lauri Väinmaa klaveriduos koos Piret Väinmaaga. Ta on kaheksast pianistist koosneva klaveriorkestri juht.

Väinmaa õpetab Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ning annab pidevalt meistrikursusi erinevates maades. Aastatel 2001–2010 oli ta paralleelselt klaveriosakonna juhataja Tampere Ametikõrgkoolis Soomes. Väinmaa on rahvusvahelise pianistide festivali Klaver asutaja ja kunstiline juht.

Väinmaa on lõpetanud Moskva Riikliku Konservatooriumi Mihhail Pletnjovi ja Lev Vlassenko klaveriklassis ning õppinud Londoni Kuninglikus Muusikaakadeemias Christopher Eltoni ning Tallinna Riiklikus Konservatooriumis Bruno Luki juhendamisel. Ta on III Eesti pianistide konkursi ja Minski vabariikidevahelise pianistide konkursi võitja. Ta on võitnud eripreemiad Šoti rahvusvahelisel konkursil ja William Kapelli nimelisel rahvusvahelisel konkursil USAs.

Kontserdi produtsent Neeme Punder

Toimetaja Signe Kiis



KULTUURIMINISTEERIUM

[www.concert.ee](http://www.concert.ee)